

Remiss av SOU 2018:74 Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting

YTTRANDE

LITE MER LIKA.

Hela Sverige ska leva är en riksorganisation vars syfte är att ge allmännyttan genom att verka för goda villkor i hela landet, en god landsbygdsutveckling och en god balans mellan stad och land. Vi företräder byarörelsen och stöts av medlemsorganisationer som vill att Hela Sverige ska leva.

Det är verkligen angeläget att det blir lite mer lika. Därför välkomnar vi utredningen och förslaget på en ny kostnadsutjämnning. Under en lång tid har stora kommuner med liten befolkning urholkats ekonomiskt på grund av rådande system. Det innebär att det blir olika förutsättningar för att kunna bedriva välfärd. Detta är också en viktig demokratifråga att alla känner sig delaktiga i samhället och att man inte missgynnas.

Dagens kostnadsutjämnning omfördelar från kommuner med i genomsnitt höga inkomster, tät bebyggelse och stor befolkning till kommuner med i genomsnitt låga inkomster, gles bebyggelse och liten befolkning. Profilen i landstingsutjämnningen är likartad även om skillnaderna är mindre och mönstret mindre tydligt framförallt avseende gles bebyggelse. Det är bra att förslaget förstärker den nuvarande profilen.

Det är bra att glesbygd, befolkningsändring och socioekonomi har blivit viktigare parametrar i det nya förslaget. Och vi tycker det är mycket viktigt att det finns en kostnadsutjämnning vars syfte ska vara att ge möjlighet för alla kommuner och landsting/regioner att erbjuda likvärdig verksamhet.

En grundläggande del i vårt samhälle måste vara att hålla ihop och skapa förutsättningar för att hela Sverige ska kunna leva och utvecklas. Många av de kommuner som berörs av det nya förslaget bidrar till Sverige med kompetens, råvaror, viktig produktion och förnyelsebara energikällor. Om grundläggande, essentiella samhällsliga funktioner i dessa delar av landet tillåts förfalla och att kommuner och landsting/regioner inte kan erbjuda grundläggande välfärd till de människor som valt att bo där kommer stora delar av Sverige att sluta fungera vilket skulle vara negativt för utvecklingen i hela landet.

Vi uppskattar att utredningen är fri från urban norm och har ett klart och tydligt sätt att beskriva hur och varför man ska förändra systemet, som sig är ett ganska komplext sådant. Det är bra att förslaget föreslår att statistik och data i den nya modellen uppdateras och är mer aktuella och att

uppdateringen sker kontinuerligt. Det är också bra att man förenklar och minskar antal parametrar.

Vi ställer oss mycket positiva till:

- Vissa förenklingar – färre parametrar
- Mer aktualitet med hur samhället ser ut idag
- Socioekonomiska faktorer
- Hänsyn till gles bebyggelse – merkostnader för administration, uppvärmning, byggkostnader, vägar, räddningstjänst, hemtjänst
- Uppdatering av bedömning av glesbygdsförhållanden
- Höjd ersättning för ambulans – och sjuktransporter
- Ny ersättning för bemanningskostnader i glesbygd inom hälso- och sjukvård
- Växande och minskade befolkning

Det är viktigt att påpekar att de delar som man får stöd för i detta förslag är saker som är svåra att påverka. Exempelvis geografiska förutsättningar men också demografi.

Vi tycker det är bra med en ny komponent för hemtjänst i glesbygd och att uppräknig av milersättning görs då nuvarande ersättningsnivån sattes för över 10 år sedan.

Merkostnader för skillnader i lönenivå (sid 155 -)

Däremot finns en viss tveksamhet kring kompensation för höga löner. Förslaget (tabell 6.7) skulle innebära att storstäder och storstadsnära kommuner blir *bidragstagare* och alla andra kommuner blir betalare.

Här konstaterar utredaren att det finns brister i lönekostnadsmodellen men förespråkar ändå att den ska vara kvar. Att höga lönenivåer ska kompenseras känns inte rätt. Idag är det kompetensbrist och hög efterfrågan på välfärdspersonal i hela landet. Det är svårt att hålla denna statistik uppdaterad och det sticker i ögonen när lågskattekommunen Danderyd är den kommun som får mest pengar i utfallet. Danderyd har idag en kommunal skatt på 29,63 procent att jämföra med Dorotea på 35,15 procent. *Vi anser att denna del kan tas bort från kostnadsutjämnigen.*

Vi vill skicka med

- Se över hur data insamlas och hur mycket administration systemet kräver så det inte blir för tungt att samla in data.
- Att siffrorna baseras på utfall inte budget
- Uppdatera siffrorna kontinuerligt så systemet inte stagnerar.
- Viktigt att riktade stadsbidrag inte gynnar kommuner med enbart stark administrativ kapacitet.

Sammanfattningsvis anser vi att det är absolut nödvändigt att dessa förändringar görs som en del i att skapa mer lika förutsättningar för att alla kommuner i Sverige och för dess invånare. Detta för att hela Sverige ska leva.

Med vänliga hälsningar

Åse Classon
Ordförande

Staffan Nilsson
Ordförande

Terese Bengard
Verksamhetschef